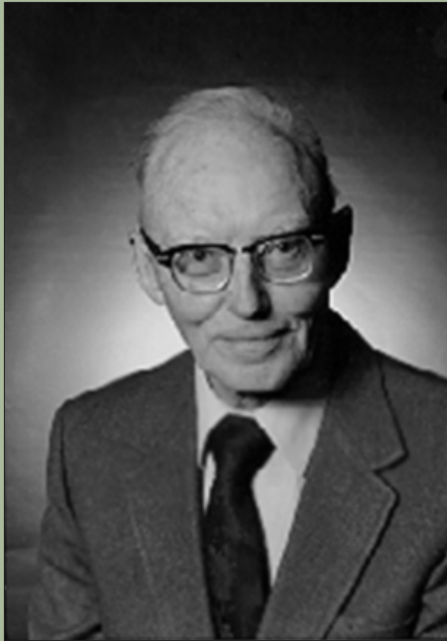

ALDONA RUSECKAITE

Alfonsas Šešplaukis-Tyruolis

ŠVENTĖ PO MAIRONIO NAMŲ SKLIAUTAIS

Alfonsas Šešplaukis-Tyruolis per visą šį Lietuvos Nepriklausomybės 10-metį artimai ir bičiuliškai bendrauja su Maironio lietuvių literatūros muziejumi. Mums, muziejininkams, didelė garbė atverti duris šiam įdomiam ir darbščiam literatūros žmogui. Jis - poetas, vertėjas, literatūros mokslininkas, eseistas, kritikas, recenzentas, pasaulinių enciklopedijų bendradarbis, antologijų redaktorius, pedagogas. Be galo tiksliai Tyruolį yra apibūdinęs K. Bradūnas: „Tai retas šviesuolis, kuris taip viso savo gyvenimo darbuotę yra pašventęs vien literatūrai“.

A. Šešplaukis praeitą vasarą viešėjo Lietuvoje, šventė Tėvynėje savo gražų, garbingą 90-mečio jubiliejų. Džiugu, kad ir Maironio namuose ta proga įvyko jo kūrybos vakaras, kad Kauno visuomenė galėjo šį žmogų pasveikinti, pasakyti pagarbos žodžių.

Saulėtą rugsėjo 2-osios popietę į Maironio namus suklegėjo nemažai žmonių: A. Šešplaukio literatūrinio talento gerbėjų, buvusių mokinių, kraštiečių, šiaip bičiulių, pažįstamų. Iš visų muziejaus svečių išsiskyrė du devyniasdešimtmečiai vyrai, spinduliuojantys jaunu žvilgsniu ir solidžia gyvenimo išmintimi. Tai rašytojas A. Šešplaukis-Tyruolis ir jo artimiausias bičiulis Lietuvoje - Feliksas Maksvytis.

Rašytojas Tyruolis yra be galo kuklus žmogus. Prieš jubiliejinę šventę jis prašė nesutelkti dėmesio į jo asmenį, bet geriau pristatyti paskutinįją knygą „Goethe. Gyvenimas ir rinktinė poezija“, kurią paskyrė 250-osioms garsiojo pasaulio klasiko metinėms. (Beje, tai antrasis, papildytas leidimas. Pirmąjį rašytojo parengtą šios knygos leidimą 1932 m. išleido „Sakalas“ Kaune). Vakaro metu rašytojas taip pat siūlė prisiminti jo literatūrinio darbo 70-metį, nes 1929 m. buvo išleista pirmoji Tyruolio knyga - B. Bjoernsono romanas „Solbako Sinevé“, kurį jis išvertė rašytojo A. Vaičiulaičio paskatintas.

Literatūrinės popietės metu buvo prisiminti ir kiti rašytojo darbai.

Tačiau dar viena tema, kuria buvome mes, muziejininkai, domėjęsi ir kurią tą vakarą palietė pats Jubiliasas - tai jo santykis su Maironiu ir šiais namais.

Tyruolis prisipažįsta, kad jo poetinei kūrybai didelės įtakos turėjo Maironis: „Eiliuoti pradėjau paveiktas Maironio „Pavasario balsų“ ir „Jaunosios Lietuvos“. <...> pamėgau klasikinę eiliovimą, ir Maironis buvo nenugalimas idealas“.

A. Šešplaukiui teko laimė būti Maironio studentu. Rašytojas prisiminė, kaip 1932 m. universitete klausėsi profesoriaus Maironio paskaitų apie K. Donelaitį.

Yra sąsajų su pačiais Maironio namais. Mat čia, Poetui leidus, buvo įsikūrusi „Sakalo“ knygų leidykla, kuriai vadovavo A. Kniūkšta. Ši leidykla ir išleido Tyruolio vertimų knygas, todėl į Maironio namus jau tada tekdavę užsukti.

Po daugelio metų A. Šešplaukis parašė vertingą studiją „Religinis pradas Maironio kūryboje“, taip pat pluoštą atsiminimų apie Maironį.

Pats Tyruolis, galbūt Maironio įkvėptas, sukūrė ir išleido arti 10-ties poezijos knygų. Ypač įdomios jo sonetų knygos, nes vadinamųjų sonetininkų Lietuvoje nėra daug.

Per 70 literatūrinio darbo metų Tyruolio dirbta be galo daug ir produktyviai įvairiuose literatūros baruose. Vien Lietuvoje per šią Nepriklausomybę pasirodė 16 A. Šešplaukio knygų.

Šalia originaliosios kūrybos Tyruolis labai daug vertė pasaulinės klasikos autorių. Ypač savitas, net unikalus literatūrinis triūsas yra antologijų „Lietuva pasaulinės poezijos posmuose“ ir „Lietuva pasaulinėje literatūroje“ sudarymas. Niekas iki šiol nebuvo ėmėsis tokio nepaprastai vertingo ir įdomaus darbo - surinkti tekstus apie Lietuvą. Surinkta poezija apie Lietuvą apima net 700 metų laikotarpį.

Rašytojas parengė ir religinės tematikos antologijų: „Marijos žemė“, „Vainikas, kryžius, lelija“ ir kt., pasaulinės poezijos antologijų.

Tyruolis recenzavo daug lietuvių autorių knygų, parašė straipsnių apie lietuvių literatūros sąlyčius su Vakarų literatūra.

Tiek pats Jubilatas, tiek kiti kalbėjusieji šiame pagarbos vakare negalėjo aprėpti, įvardyti, įvertinti visos plačiašakės, spalvingos Tyruolio literatūrinių darbų virtinės.

A. Šešplaukis tą vakarą daug kalbėjo apie Goetę, kuriam paskyrė savo paskutiniąją knygą, prisiminė jaunystę, pirmuosius literatūrinius darbus, skaitė savo poezijos.

Pluoštą įdomių prisiminimų pažėrė buvęs Jubilato mokinys, rašytojas Albertas Laurinčiukas. Jis pasidžiaugė turėjęs tokį puikų vokiečių kalbos mokytoją. Ramų, kultūringą, žavėjusį mokinius savo intelektu, erudicija. Tuomet rašytojas jau buvo parašęs vokiečių-lietuvių, lietuvių-vokiečių žodyną, iš kurio vaikai mokėsi ir didžiavosi, jog tai jų mokytojo darbas.

Žinomas kultūrininkas, artimas Tyruolio draugas F. Maksvytis prisiminimus nuspalvino šmaikščiu humoru, nors atsigrėžė ir į prasmingus Jubilato darbus. Jis prisiminė, kaip kūrė Šiauliuose knygyną „Žiedas“, kaip 1938 m. susitiko A. Šešplaukį, susibičiuliavo, bendravo, dirbo. Draugystė tebesitęsė iki šiol. Jau daug kas Druskininkuose įsidėmėjo kasmet poilsiaujančius du orius ponus. Tai A. Šešplaukis ir F. Maksvytis. Šiedu bičiuliai turi apie ką pasikalbėti...

Vakaro metu „Varpo“ leidyklos darbuotojas J. Kundrotas kalbėjo apie naują knygą ir apie Goetę. Kolekcininkas V. Staniulis muziejui padovanojo keturias jau antikvarines Tyruolio verstas knygas, išleistas dar prieškario metais. Skaitovė Daina Kazlauskienė paskaitė Jubilato kūrybos. Garbųjį svečių pasveikino kraštiečiai, dabar jau irgi gyvenantys Kaune, „Žiemgalos“ žurnalo redaktorius V. Didžpetris ir kalbininkas K. Garšva.

Muziejuje jubiliejaus proga atidarytą Tyruoliui skirtą parodą pristatė muziejininkė D. Kuizinienė.

Daug šiltų žodžių ir puikių rudens žiedų tą vakarą buvo skirta garbiam žmogui, apie kurio darbus dar daug kartų kalbėsime Tėvynėje, nors jis pats vėl bus toli nuo mūsų, Čikagoje, toje žemėje, kuri per prievartą tapo namais. Tačiau rašytojas savo darbus taip dedikuoja: „Priimk, brangi tėvyne Lietuva, šias kuklias dovanėles kaip padėką už visa tai, ką buvai davusi savo neužmirštamaj padangėj“.

Tėvynė - pirmiausia žmonės, jiems skirti Rašytojo darbai, knygos. Tebūna mums visa tai brangu ir reikalinga.

BIOGRAFIJA

Alfonsas Tyruolis-Šešplaukis gimė 1909 m. rugsėjo 10 (23) d. Linkuvoje, Panevėžio apskr. Mokėsi Linkuvos gimnazijoje, kurią baigė 1928 m. Lietuvos (vėliau Vytauto Didžiojo) universitete Kaune studijavo vokiečių, lietuvių kalbas ir pedagogiką-psichologiją. Baigęs universitetą, 1933-1944 m. mokytojavo Jėzuitų gimnazijoje Kaune, Marijonų gimnazijoje Marijampolėje ir Šiaulių berniukų gimnazijoje. 1944 m. pasitraukė į Vakarus. 1949 m. Insbruko universitete (Austrija) gavo vokiečių ir anglų kalbų daktaro laipsnį. Tais pat metais atvyko į Jungtines Amerikos Valstijas. 1952-1960 m. dėstė lietuvių kalbą ir literatūrą Niujorko Kolumbijos universitete. Gavęs Kolumbijos universiteto bibliografijos magistro laipsnį, 1964-1978 m. dirbo mokslinį darbą Indianos Notre Dame universitete, kur dėstė ir lituanistiką. Notre Dame universiteto emeritas. Nuo 1979 m. gyvena Čikagoje. 1929-1999 m. parašė ir išleido per 50 knygų - poezijos, poezijos ir prozos vertimų, literatūros kritikos ir memuarinės literatūros. Lietuvių rašytojų draugijos, Lietuvių žurnalistų sąjungos, Lietuvių katalikų mokslo akademijos, Lituanistikos instituto narys. „Lietuvių enciklopedijos“ bendradarbis (vokiečių literatūra) ir enciklopedijos „Der Grosse Brockhaus“ (Wiesbadene) bendradarbis (lietuvių literatūra).